

Filosofování - jeho „sjednocenost“

Rozpad vědění resp. principiální pluralita cílů poznávání a vědění, jak se stále víc prosazuje v nové a zejména nejnovější době, nese spolu vážně nebezpečí, že veškeré vědění, kdysi dávno Řeky chápané jako EPISTÉMÉ, se stane mozaikou nebo ještě spíš hromadou jednotlivých poznatků, které jsou spolu spojovány a kombinovány podle momentální potřeby „technické praxe“. Rozpadá se vědění vůbec, rozpadají se jednotlivé vědecké obory na podobory, na jednotlivé praktické „vědecké dovednosti“, každý experiment je v rámci vědeckého postupu jen epizodou, ceněnou podle výsledku. To je ovšem zcela nepřípustné ve filosofii: epizodické filosofování přestává mít eo ipso filosofický charakter, protože každý argument poklesá na pouhé argumentum ad hominem, přesněji ad viam hominis, tj. platí jen pro určité aktivity a určité záměry a cíle. A kdyby se filosofie stala vědou, tj. jednou z věd, byla by tak vztažena buď k mnoha (a nejrůznějším) cílům, anebo třeba i jedinému cíli – ale tím cílem by opět bylo něco konečného. Filosofie však musí mít cíl „nekonečný“, řečeno s Brochem, nebo přesněji a výstižněji: cíl „nepředmětný“, kterého nechce a nemůže chtít dosáhnout, ale na němž se ustavičně orientuje a právě vůči kterému si jedině může uchovávat resp. vždy znovu sjednávat a vždy znovu obnovovat svou vnitřní sjednocenost (pochopitelně pronikavě odlišnou od systematickosti a vnitřní logické nerozpornosti). Každý filosof je povinen hledat a vždy znovu budovat svou myšlenkovou integritu (spjatou velmi těsnými svazky s integritou celoživotní) na základě a ještě spíše v rámci svého vztahu k Pravdě, který je především otevřeností, ale také nasloucháním a posloucháním, poslechnutím jejích pokynů a jejího vedení. Bylo kdysi hrubou chybou, že se sjednocenost filosofování hledala – podobně jako v geometrii a vůbec matematice – v prvních (eventuelně „posledních“ principech, ultima principia). Pravda je takovým principem, ale je to ne-jsoucno, tj. princip čili počátek „ne-daný“, ne-udělaný, ne-hotový, ne-jsoucí – tedy MÉ ON.

(Písek, 070907-6.)